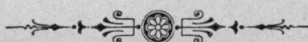

Leto X.

Številka 3.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. MAKSO PIRC.

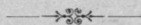

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

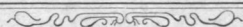
1894.

VSEBINA.

1. O suponi in spregi po novem obč. imovinskem zakoniku za kneževino Črnogoro	65
2. <i>Dr. Supan</i> : O jezikovnem vprašanji v načrtu novega civilnega postopka	69
3. <i>Dr. Fran Oblak</i> : Kako se morejo napraviti, kolikor se dá, pravične kazenske razsodbe	70
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Uporaba dvornih dekretov z dne 6. marcija 1821, št. 1743. in z dne 12. septembra 1837, št. 227. z. j. z.	73
b) Izdajatelj menice kot porok za akceptanta ne more ugovarjati remitentu, da mu ni plačal valute, ako se je ni izgovoril. — Poroštvo v podobi menice. — Ugovori po členu 82. m. r.	73
c) Sleherno predplačilo delnega zneska pogojene kupnine domneva so kot „ara“, izvzemši, če se je mej pogodnikoma posebej dogovorilo na plačilo iz drugega naslova, kar pa mora dokazati toženec, katerega toži arodajalec na povrnitev dvojne are. — Arina določila obč. drž. zak. veljajo tudi za trgovska „fiksna opravila“.	77
d) Ugovor naturalnega priposestovanja proti zemlje-knjižnemu lastniku je dopustljiv. — „Mala fides“ pri priposestovanji. — Domneva govori za „bona fides“.	81
e) Pristojnost mestno delegovanih okrajnih sodišč za proti-tožbe	86
Kazensko pravo:	
Tatvina ali zgolj zasebnopravna krivda	89
5. Iz upravne prakse:	
K §-u 2. zakona z dne 30. marcija 1888, št. 33. drž. zak o zavarovanji delavcev na slučaj bolezni in oso-bito o pomenu „stalna plača“	91
6. Književna poročila	93
7. Razne vesti	94
8. Pregled pravosodstva	95

O suponi in spregi po novem obč. imovinskem zakoniku za kneževino Črnogoro.

V drugem svojem letniku priobčil je „Slov. Pravnika“ na str. 171. „Navod za zapisovanje pravnih običajev, kateri žive v narodu“. Ta navod posnet je po Bogišičevem „Napotaku za opisovanje pravnih običajev, koji u narodu živu“ (Zagreb, 1867). Akoravno ni posnel naš „navod“ svojega vzorca doslovno, temveč bil prirejen našim razmeram primerno, mislim vendar, da je po navedenem članku znan izvrsten Bogišičev spis v obče tudi slovenskim pravnikom.

Sad svojega truda podal nam je Bogišič v svojem po jugoslovanski akademiji znanosti i umetnosti l. 1874. izdanem „Zborniku sadašnjih pravnih običajev u južnih Slovena“, ki nas seznanja z vsemi odgovori, koje je dobil na vprašanja „napotka“. Najlepši plod njegovega truda je pa novi „Obšti imovinski zakonik za knjaževinu Crnu Goru“ z dne 25. marcija 1888. l.

Ta zakonik poznat je uže iz predavanja g. dr. Majarona na društvenem shodu dne 19. aprila 1889. l.¹⁾ Naš list priobčil je dalje še nekaj drugih člankov in notic o tem eposalnem delu, osobito v svojem IV., V. in lanskem letniku.

„C' est un grand hazard, si les loix d' une nation peuvent convenire á une autre“ pravi Montesquieu — Novemu zakoniku se pa v istini ne more očitati, da bi usiljeval svojemu narodu pravne razmere, posnete po tujih zakonih. — Črnogorski zakonodavec oziral se je temveč v prvi vrsti na domače narodno pravo in njegove običaje ter na potrebe tamošnjega prebivalstva. Da ni pri vsem tem preziral pravne znanosti in pravnih uredob sosednih bratskih narodov ter tudi tujih držav, je samo ob sebi

¹⁾ Glej „Slovenski Pravnika“ št. 6. in 7. l. 1889.

umevno, vsaj mora to storiti, kdor se loti tacega dela.¹⁾ Z občudovanja vredno spretnostjo je Bogišić v primeroma tako kratkem času dovršil izredno težko nalogo. — Novi imovinski zakonik ni torej črnogorskemu narodu tujec, temveč stari dobri znanec le v preustrojeni, (si licet) modernizovani obleki.

¹⁾ Komisiji za uredbo obč. drž. zakonika za nemško cesarstvo se očita n. pr. med drugim tudi, da se je ozirala premalo na avstrijski obč. drž. zakonik. — Kar se tiče nemškega zakonskega načrta, je imenoval Unger njega prvo čitanje (v svojem predavanji „Handeln auf fremde Gefahr“ v dunajski „Jur. Gesellschaft“ dne 19. januarja t. l.) „das Muster eines Gesetzbuches, wie es nicht sein soll.“

Če se primerja nemški načrt s švicarskim obligacijskim zakonom ali s črnogorskim imovinskim zakonikom, razvidi se ogromno prednost osobito poslednjega. — V nemškem načrtu karati se mora „prima vista“, da se navaja v večini §-ov po 3, 4 ali še več drugih. Skoraj na vsaki strani se nahaja obilo takih določeb, kakor je n. pr. § 1886: Auf eine letztwillige Auflage finden die Vorschriften des § 1777. Satz 1, 3, der §§ 1842, 1843, 1847, 1853, 1862, 1863, des § 1876 Abs. 1 und des § 1877 entsprechende Anwendung.“ Tako ni ta zakonski načrt ne samo lajiku skoro nerazumljiv, a tudi pravnik napeti mora vse svoje sile, da poizve, kaj da hoče prav za prav zakonodavec. — V Bogišićevem delu je jezik priprost, vsakomur iz národa razumljiv, v istini krasen — v nemškem načrtu pa — kakor pravi Gierke (Der Entwurf eines bürg. Gesetzbuches und das deutsche Recht Lipsija, 1889, str. 28.) „ein abstractes Juristendeutsch, mehr Uebersetzung (iz latinskega) als Urbild, unvolkstümlich und oft für den Laien vollkommen unverständlich, sie (sc. die Sprache) entbehrt der Kraft und Tiefe der sinnlichen Anschaulichkeit und der überzeugenden Beredsamkeit, sie artet vielfach ins Doctrinäre, Pedantische, Verkünstelte und dann wieder ins Triviale, Seichte, Schleppende aus. Mit Bekümmernis muss gesagt werden, das niemals noch ein grosses Gesetzbuch so gänzlich den Ton der Volksgesetzgebung verfehlt hat.“ — Posebno lep dozdeva se mi v tem oziru § 127. odst. 1., ki slóve: „Ist die Wirksamkeit eines Rechtsgeschäftes davon abhängig, dass ein anderer im Voraus in die Vornahme desselben einwilligt, oder das vorgenommene Rechtsgeschäft genehmigt, so kann die Einwilligung oder Genehmigung, sowie die Verweigerung der Genehmigung, wenn das Rechtsgeschäft ein Vertrag ist, gegenüber dem einem oder anderen Vertragsschliessenden, wenn es ein einseitiges Rechtsgeschäft ist, zu dessen Wirksamkeit erforderlich ist, dass es gegenüber einem Beteiligten vorgenommen wird, gegenüber dem Urheber des Rechtsgeschäftes oder dem anderen Beteiligten erklärt werden.“

Bogišićev zakonik ima jasne in točne predpise. V nemškem načrtu (I. čit.) pa najdemo celo določbe, kakor n. pr. sledečo §-a 1687: „Zur Ehelichkeitserklärung (nezakonskega otroka) ist die Einwilligung des Kindes und, sofern der Vater verheiratet ist, auch die Einwilligung der

Jugoslovansko pravo v občē — in ž njim iz naroda posneti črnogorski zakonik — vsebuje marsikatero pravno razmerje, katerega ne nahajamo v drugih narodih ali sploh ne, ali pa vsaj ne tako razvitega. — V prvi vrsti pa velja to o pravnih institucijah, ki se tičejo poljedelstva in živinoreje — glavnih strok jugoslovanskega národnega gospodarstva.

Jugoslovanska zemlja v občē ni rodovita. Jugoslovan pa je večidel siromak. Njemu ni preostajalo časa napredovati v omiki in znanostih — moral je temveč plačevati vse troške kulturne pravde zapada z vzhodom.

Pri teh znanih razmerah je umevno, da je bil sosed navezan na pripomoč soseda, pleme na pripomoč plemena itd. Vse to je pa vplivalo premoogočno na razvoj narodnega prava, ter po tem takem tudi na delo, katerega smoter je bilo, kodifikovati obstoječe pravne običajje. — Dalje nahaja se v Črnigori še stara slovanska zadruga, ki veže posameznika bolj na svojega bližnjika kakor vse druge uredbe. — Jasno je torej, da se je moral novi zakonik ozirati posebno na te potrebe črnogorskega prebivalstva¹⁾

Ehefrau desselben erforderlich. Die Einwilligung der Ehefrau des Vaters ist nicht erforderlich, wenn die Ehefrau für todt erklärt ist. (!!)“ — ali pa §a 1611.: „Die in den §§. 1606, 1609, 1610 vorgeschriebenen Einwilligung eines Dritten ist nicht erforderlich, wenn der Dritte gestorben oder für todt erklärt ist.“ (!) Gierke l. c. pripomi, da se je to določilo: „dass nur ja nicht ein Gericht auf den Gedanken verfällt, die Beibringung von Konsensen aus dem Jenseits zu verlangen.“

Bogišičevo delo vsebuje in kodifikuje v narodu živeče pravo. Nemškemu načrtu očita se pa po pravici, da je premalo nemški in preveč rimski. — Glej o tem Gierke l. c. posebno str. 1.—26. in tam navedene pisatelje. Toliko, kar se tiče prvega čitanja. — II. čitanje je boljše, ampak še vedno le „ein mässig gutes Gesetzbuch — jedoch ein Gesetzbuch um das die anderen Nationen die deutsche nicht beneiden werden und von dessen Folie sich das öster. Gesetzbuch sehr zu seinem Vortheile abhebt.“ (Unger.)

Ni torej zaman konstatoval l. 1889. dr Dickel, predsednik praviškega društva berlinskega, da more črnogorski zakonik v marsičem služiti Nemcem v vzgled.

¹⁾ V uvodnem ukazu izraženo je, da se je že „unaprijed odločilo, da se u ovome zakonotvornome poslu, pored svih neobhodnih obzira na podatke nauke i na zakonodavne radnje drugih obrazovanih država, glavna pažnja obraća na narodne pojmove o pravdi i pravici, na običajje predanja i na žive potrebe črnogorskog naroda.“

ter natanko urediti vse institucije narodnega prava, ki se tičejo vzajemne pripomoči.

Posebno zanimivo pa se mi dozdeva v tem oziru med drugim dvoje pravnih razmer in sicer „supona“ in „sprega.“

Pojasniti moram le v kratkém organizacijo črnogorskega naroda, katero ni samo velevažnega pomena za javno, temveč tudi za privatno pravo te kneževine — ter tudi za naš predmet.

Črnogorskemu narodu je podlaga „kuća“, — to je rodbinska vkupnost na temelji skupnega imetja. Kuća obstoji ali iz jedne ali več rodbin, ter se imenuje potem „inokosna“, oziroma „zadruka.“

Več kuć je združenih v „bratstvu“. Člani bratstva — bratstveniki — so potomci jednega in istega pradedu, so si torej sorodniki po krvi. Število bratstvenikov je različno. So bratstva, ki imajo le 30—50, pa zopet bratstva, ki štejejo do 800 oboroženih mož, po katerih se računi obseg bratstva. Večji del stanujejo vsi bratstveniki v isti vasi. Sicer so pa tudi vasi, katerih posamezne kuće spadajo k raznim bratstvom.

Glavni smoter bratstva je vzajemna podpora. Preje imelo je še drugo jako važno nalogo. Vsak bratstvenik moral se je namreč krvno osvetiti radi svojega ubitega sobratstvenika. Vsled tega so nastali mej bratstvi ali plemeni hudi boji — prave pravcate vojske. Šele sredi tega stoletja posrečilo se je knezu Danilu I. (1851—1860) v okom priti strašni razvadi.

Več bratstev združenih je v „plemenu“. Pleme je bolj teritorialnega pomena, nima pa toliko pomena za sorodstvo. Pleme ima natanko določene meje.¹⁾

Pleme, bratstvo in kuća so pravne osebe.

¹⁾ A. Shek „Allg. Gesetzbuch über Vermögen für das Fürstenthum Montenegro“, Berolin, 1893 — uvod in tam nav. Daresté et Riviére „Code Gen. pour la princ. Montenegro.“ Pariz, 1892. Introduction, XXXII.

(Dalje prihodnjič.)

O jezikovnem vprašanji v načrtu novega civilnega postopka.

Oziraje se na razpravo g. Kavčnika, katera se je priobčila s tem naslovom v zadnji številki našega lista, zanimati utegne marsikoga odlomek zgodovine §-a 195. načrta novega civilnega postopka, katera določba se je v omenjeni razpravi po vsej pravici ostro obsodila.

Mogoče mi je bilo doslej dobiti le načrt pravnega reda z l. 1866. in oni z l. 1876., ne pa onega z l. 1881.

V prvo navedenem načrtu nahaja se § 146., ki slôve:

„Die Verhandlungen mit Personen, welche der Gerichtssprache unkundig sind, erfolgen mittelst eines Dolmetschers, welcher, wenn er nicht ein für allemal beeidet ist, dahin zu be-
eiden ist, dass er das ihm Mitgetheilte treu übertragen werde. Das über die Verhandlung aufzunehmende Protokoll ist zu verlesen und von dem Dolmetscher zu unterschreiben.

Die Führung eines Nebenprotokolls in der fremden Sprache ist nicht erforderlich.“

V načrtu z leta 1876. glasi se pa § 212. tako-le:

„Wenn an einer Verhandlung Personen theilnehmen, welche der Gerichtssprache unkundig sind, und sich nicht in einer Sprache auszudrücken vermögen, deren die Parteien, die Richter und der Schriftführer mächtig sind, so ist ein Dolmetsch in der Eigenschaft eines Sachverständigen zuzuziehen.“

Iz „Gerichtssprache“ nastala je sedaj „Sprache, in welcher verhandelt wird.“

Kako utemeljeni so pomisleki g. Kavčnika proti jezikovni določbi novega načrta, je s tem še jasneje.

Preti namreč 'nevarnost, da se bode v praksi pogosto razumeval izraz „Sprache, in welcher verhandelt wird,“ jednak izrazu „Gerichtssprache“. Kaj to pomeni, razvidi sé, če se pomisli, kako se celo sedaj, ko imamo „jasna“ določila o rabi jezikov¹⁾

¹⁾ Omenim naj le naredbo pravosodnega ministerstva z dne 9. septembra 1860, št. 10340, katera je malo znana in se jo še manj izvršuje in po kateri se morajo zastopniki pri sodišči posluževati jezika zastopane stranke, če je v deželi v navadi.

pogosto pripeti, da se kratijo v sodnih naredbah jezikovne pravice strank. V dokaz temu sklicujem se na razne slučaje, katere priobčevati je žal imel priliko obilokrat naš list.

Dr. Supan.

Kako se morejo napraviti, kolikor se dá, pravične kazenske razsodbe.

Spisuje dr. Fran Oblak.

Resnico, če bi jo na sebi mogel kdo pregledati, bi omogočila brez vsakega dvoma, da bi tak srečen človek mogel o vsakovrstnih rečéh prav neovrgljivo soditi. Ker pa ni dano človeku, naj vidi še tako bistro, da bi vso resnico pregledal in izpoznal, torej je tudi neovrgljiva posledica, da ne more vselej takó soditi, da bi se njegova sodba strinjala z resnico na sebi in vsled tega so opravičeni vsi naporji v namen temu, da bi vsakdo, ki ima soditi, kolikor je le mogoče, resnico izpoznal.

Pri tem premišljevanji se vsakemu sami ob sebi predstavljajo razni zakoni, katerih namen je resnici na sebi več ali manj bližati se, in po stališči, kolikor so ti zakoni resnici več ali manj bliže, kar se izpozna iz njihove rabljivosti za vse mogoče dejanske slučaje: po tem stališči rabljivosti imenujejo se zakoni boljši ali slabši.

Namen moj ni o dobroti danih zakonov na sebi (*leges latae*) govoriti, ker ta je zadeva bolj spretnih činiteljev, in to tudi ni zadeva moje sedanje razprave: vender bi kar rekel, da mislim, da vsakega sodnika, ki hoče vredno nositi to ime, dolžnost je, da dobro pozna dani zakon, in da ta zakon je popolnoma v njegovi zavesti, ker drugače ni misliti, da bi mogel po danem zakonu prav soditi.

Znanje zakonov je torej pred vsem podlaga, kolikor mogoče dobrih sodeb: če je zakon na sebi dober, bo (če je sodnik vesten), sodba dobra, če je zakon slab, bo sodba (vselej s primerom na resnico na sebi) slaba — ali po vsem bo zakonu prikladna.

Enako potrebno se mi vidi, da sodnik izpozna in da si pripravi v zavest vse okolščine, ki izvirajo iz dejanske resnice, in ki morajo biti izpoznane, če hoče biti sodba prikladna resnici in zakonu. Tu pa torej ni več govora o dobrem ali slabem zakonu gledé na materijalno pravo, ali le o zakonih, ki predpisujejo načine (vnaprej povem, da vsaki slovi, kjer se rabijo le kot sredstva izražati misli, so prevažni in ne smejo nikjer prezirati se), tu je torej govor o zakonih, ki predpisujejo načine, kako se resnica izve, in ti zakoni so v raznih državah različni, pri nas v Avstriji kažejo pa se nam poglobitno v civilnem pravnem redu in v kazenskem pravnem redu.

Izključujem iz svojega daljnjega premišljevanja vse drugo, ostajam pa pri našem kazenskem pravnem redu z dne 23. maja 1873. leta.

Ta pravdni red ukazuje v §-u 3., da imajo vsi uradi (in to velja tudi za državnega pravdnika — § 34. št. 2. —), ki imajo opraviti v kazenskih rečeh, z enako skrbnostjo ozirati se toliko na to, kar obtežuje, kolikor na ono, kar opravičuje kakega obdolženca in da preiskovalnemu sodniku je v prvi vrsti naloga, da išče resnico in da preiskuje osebno in neposredno (§ 93.), kar velja tudi pri konečni obravnavi, kjer ima predsednik z zatožencem, s pričami in z izvedenci po §-u 248. enako preiskovalnemu sodniku osebno in neposredno občevati; to velja pa tudi gledé obravnave pred porotnim sodiščem, za katero predpisuje kazenski pravdni red v §-u 311., da se ima porotno sodišče ravnati po 18. poglavji kaz. pravd. reda, v katerem poglavji se nahaja § 248.: tudi predsednik porotnega sodišča ima torej občevati osebno in neposredno z zatožencem, s pričami in z izvedenci in to velja za sodnika tudi pri postopanju o prestopkih (§ 447.).

Kakor se vidi, naš kazenski pravdni red, ki sledi občnemu pravilu: *qui bene distinguit, bene docet*, najprej ukazuje, da pri preiskavah, potem pa tudi pri sodbah in rozsodbah sodnik *ex professo*, kateremu naloga je, da vodi vso kazensko zadevo, si pripravi izpoznanje resnice osebno in neposredno; izjemo pa dela kaz. red le tam, kjer okolščine nevpogljivo velevajo, da mora biti drugače, kakor se to godi pri navadnih naročilih do okrajnih sodišč po §-u 93. al. 2., katerih dolžnost pa je, da za

to odmenjeni sodiščni pripravni uradnik (ki naj je torej vselej izprašan sodnik) se vede po pravilih danih za preiskovalnega sodnika, in ki torej mora preiskovati osebno in neposredno.

Gledé tega pravila osebnosti in neposrednosti velja pa nevarna opornica tolmačev, katerih raba po §-u 100. (prevajanje pisem) je uže precej nevarna, po §-u 163. al. 1. (preiskovalni sodnik in zapisnikar sta oba zmožna jezika zaslišanega) ni nevarna, po §-u 163. al. 2. (ne preiskovalni sodnik ne zapisnikar, ali pa samo eden nju je zmožen jezika zaslišanega) je primeroma jako nevarna in po §-u 164. (zaslišanec je gluha ali nem) ne daje raba tolmačev sodniku gotovosti, da je to (če tudi posredno) izvedel, kar je gluhec ali nemeč hotel povedati. Tukaj je naš kazenski pravdni red precej pomankljiv, posebno pa je jako slabo pogodil, ker ni ukazal, da se imajo določbe teh dveh §-ov 163. al. 2. in 164. tako strogo izvesti, da bi sicer sodiščno zaslišanje in na njenej podlagi izrečena sodba in razsodba bila ničeva. Koliko krivičnih sodeb in razsodeb ne izvira iz rabe tolmačev, ki posebno pri porotnih obravnavah ne izražajo prav (sodnik *ex professo* in ljudski sodniki (porotniki) noben se osebno ne zaveda povedeb in znamenj povedujočega), ponavljam, da ne izražajo prav misli pripovedujočega, pri katerem je pač treba paziti na besedo, na glas, na način izražanja misli, na krajevne izreke, na njegova znamenja itd.! In tolmači se v Avstriji na kvar resnici in na kvar sodeb in razsodeb, ki izvirajo iz pohabljenih povedeb sploh — rabijo redno povsodi tam, kjer je več deželnih jezikov!!

Kakor je najprej dolžnost preiskovalnega sodnika, da osebno in neposredno pride do izpoznanja resnice, tako je torej treba, da se skrbi tudi za to, da spoznavalni sodnik [bodi uže sodnik *ex professo* (uradnik) ali pa ljudski sodnik (porotnik)] pridobi zavest resnice, ki naj postane osebna zavest tako, da vé, kakó ima oddati svoj glas, ali je kriv zatoženec ali nekriv, ker pomankanje te osebne zavesti je navaden vzrok prikazni, ker porotna sodišča včasih izrekajo svoj „da“ tam, kjer je zatoženec v resnici nedolžen in svoj „ne“ tam, kjer je zatoženec v resnici kriv.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

**a) Uporaba dvornih dekretov z dne 6. marcija 1821, št. 1743.
in z dne 12. septembra 1837, št. 227. z. j. z.**

V pravdni zadevi ml. Ane O., ki jo zastopa varuh Fran St., in Neže O. proti Antonu M. radi priznanja očetstva in preživeža s pr., katera se je razpravljala v rednem ustnem postopanju, razveljavilo je na apelacijo Antona M. višje deželno sodišče v Gr. sodbo prvega sodnika, začasno ustavilo pravdni postopek in ukazalo okrajnemu sodišču, da odstopi spise kazenskemu sodniku in po končanej kazenskej pravdi sodi vnovič.

Vsled revizijskega rekurza je pa najvišje sodišče z odločbo z dne 16. januarija 1894, št. 379 ukazalo višjemu dež. sodišču, da mora soditi o dovršenih apelacijskih in kazenskih spisih, uvažu je, da je sicer gledé na večkratne trditve sotožiteljice Neže O. utemeljeno v predpisu dvornega dekreta z dne 6. marcija 1821, št. 1743. z. j. z., da se je ustavilo pravdno postopanje o zahtevku Neže O. radi povrnitve stroškov poroda in otročje postelje ter so se odstopili spisi kazenskemu sodniku v poslovanje proti tožencu Antonu M. radi prestopka po §-u 506. k. z., omejiti se pa mora v smislu dvornega dekreta z dne 12. septembra 1837, št. 227. z. j. z., ta zaustava le na ta zahtevek in ni bilo povoda, da bi se ne spuščalo v razsojo družih delov apelovane razsodbe in to tem manj, ker med tem zahtevkom Ane O. in drugimi zahtevki ni nerazdelne zveze in sicer niti v glavni stvari niti v stroškovnem vprašanji; uvažu je dalje, da je med tem postala delna sodba brezpredmetna, kajti kazensko postopanje, katero se je uvedlo proti tožencu Antonu M. radi prestopka po §-u 506. k. z. se je uže izvršilo in končalo pravokrepno.

A. G.

**b) Izdatelj menice kot porok za akceptanta ne more ugovarjati
remitentu, da mu ni plačal valute, ako se je ni izgovoril.
— Poroštvo v podobi menice. — Ugovori po členu 82. m. r.**

Temeljem menice dto. N. dne 15. januarija 1893 izdalo je deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani plačilni nalog z dne 22. ju-

nija 1893, št. 5842, s katerim se je naložilo toženki A. E. kot izdateljici omenjene menice, da mora plačati tožitelju A. R. kot remitentu ostali meniški znesek 43 gld., troške protesta in pripadke v 3 dneh izogibom eksekucije. Proti plačilnemu nalogu vložila je toženka A. E. ugovore, češ, da tožitelj nima proti njej meniških pravic, ni ž njo v nobenem pravnem razmerji. Kot njen naslednik dal jej ni nobene valute, torej tudi ne more zahtevati plačila. Ker namreč trgovec J. R. ni hotel dovoliti trgovcu Josipu E. kredita v znesku 300 gld., prevzela sta toženka in tožitelj zanj poroštvo in sicer na ta način, da je toženka A. E. izdala menico dto. 15. januarija 1893, tožitelj pa je to menico kot remitent indosoval na trgovca J. R. Toženka pa ni prevzela porošstva napram tožitelju A. R. Tožitelj poudarjal je pa tem ugovorom nasproti, da je toženka njegova prednica, katera mu mora torej meniški znesek plačati, in da si tudi nikdar ni izgovorila valute.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani izdalo je sledečo razzodbo z dne 19. septembra 1893, št. 8418:

Plačilni nalog z dne 22. junija 1893, št. 5842 ne velja, in se tožbena zahteva, glaseča se: Toženka A. E. dolžna je plačati tožitelju A. R. iz menice dto. N. dne 15. januarija 1893 meniški znesek 43 gld., troške protesta in pripadke, za vrne itd.

Razlogi:

Obe stranki soglasno pripovedujeta, da je toženka A. E. menico dto. N. dne 15. januarija 1893 izdala na „odre“ tožitelja in potegnila na Josipa E., kateri jo je akceptoval in da se je menica potem po tožitelju z girom z dne 15. januarija 1893 vročila trgovcu J. R. To vse razvidi se tudi iz menice same. Menica plačala se je po akceptantu, kakor tožitelj sam prizna, do vtoženega zneska, gledé tega pa se je protestovala, ker se ni poplačala, in po plačilu dobil jo je tožitelj od trgovca J. R. Formalno bil bi torej tožitelj kot naslednik toženke in izdateljice v smislu členov 8., 26., 51. in 81. m. r. sicer res upravičen, da zahteva od nje po meniškem pravu plačilo. Toženka tudi ne ugovarja proti zahtevku nobenih ugovorov po meniškem pravu, ampak samo take, kateri izhajajo iz razmerja, koje je bilo podlaga vtoženi menici. K temu je pa toženka po §-u 82. m. r. upravičena, ker gre tu za ugovore, katere ima neposredno proti tožitelju. Ti ugovori pa so, da toženka ni

stopila s tožiteljem v nobeno meniško pravno razmerje, da sta le toženka in tožitelj bila poroka za posojilo, katero je dal trgovec J. R. trgovcu Josipu E., in da je torej tožitelj s plačilom iztoženega jamčenega zneska samo izpolnil svojo zavezo. Ta ugovor je pa utemeljen. Iztožena menica izdala se je, kakor pripovedujeta soglasno obe stranki, na ta način. Josip E. zahteval je od trgovca J. R. kredit v znesku 300 gld., kateri mu je pa slednji dovolil le proti temu, da sta obe pravnici stranki jamčili trgovcu J. R. za trgovca Josipa E. Za to poroštvo izvolil se je pot menice in izdala se je iztožena menica. Torej sta tožitelj in toženka vsak za se jamčila trgovcu J. R. za meniškega akceptanta in glavnega dolžnika Josipa E. Nobena stranka in posebno tudi tožitelj pa ne trdi, da bi se bilo med njima ustanovilo ali dogovorilo kako drugo meniško razmerje, kakor ono, katero izhaja iz poročstva samega. Tožitelj tudi ne trdi, da bi bila imela toženka od tožitelja po intercesiji kako korist. Ako je torej tožitelj plačal menico, izpolnil je samo po obstoječem pravnem razmerju svojo iz §-ov 1355. in 1356. obč. drž. zak. izhajajočo zavezo. Radi tega pa nima proti tožiteljici kot izdateljici menice pravice do povračila. Ako pa sme zahtevati, ker je plačal kot soporok ves dolg, od tožiteljice po § u 1359. obč. drž. zak. kako povračilo in v katerem znesku, ne more se soditi v meniškem postopanju, ker tu gre le za to, je-li velja plačilni nalog ali ne.

Na apelacijo tožiteljevo ugodilo je višje deželno sodišče v Gradcu z rabsodbo z dne 11. oktobra 1893, št. 10.008 tožbeni zahtevi.

Razlogi:

Po §-u 82. m. r. rabiti sme meniški dolžnik le take ugovore, kateri izhajajo iz meniškega prava samega ali katere mu pristujejo neposredno proti tožitelju. Toženka ugovarja pa v tej pravdi pred vsem, da ni s tožiteljem v nobenem pravnem razmerju, dalje ugovarja, da jej tožitelj ni plačal iztožene valute, ampak da sta ona in tožitelj samo jamčila za posojilo, katero je dal trgovec J. R. meniškemu akceptantu Josipu E., in da je tožitelj s plačilom jamčenega zneska samo izpolnil svojo zavezo, da pa od nje nima ničesar zahtevati. Kakor izhaja iz menice same in iz soglasnih pripovedeb obeh strank, potegnila je toženka menico na »ordre« tožitelja, kateri jo je dalje izročil, potem pa tudi plačal v ostalem

znesku 43 gld. Toženka je torej kot izdateljica s tožiteljem kot remitentom, girantom in sedanjim imeteljem menice pač v meniško pravnem razmerji, vsled kojega sme tožitelj zahtevati od toženke — izdateljice po čl. 8., 26., 49., 51. in 81. m. r. po meniškem pravu plačilo. Ona legitimovana je pa po čl. 82. m. r. kot meniška dolžnica k ugovoru proti tožitelju. Ugovor pa, da ni dobila valute, je ničev, ker si toženka po svojih lastnih navedbah niti od tožitelja, niti od tretje osebe ni izgovorila plačila valute, ampak je bila samo porok za meniško valuto, katera se je, kakor prizna, izplačala trgovcu Josipu E. Ker je pa tožitelj tudi s svojim girom na menici prevzel poroštvo, sodi toženka iz tega, da tožitelj ž njo ni stopil v pravno razmerje in torej nima niti meniškopravnih, niti občepравниh pravic. Na tem temelji njen ugovor proti plačilnemu nalogu. Ta ugovor pa v zakonu ni utemeljen. Kot izdateljica menice in porok za akceptanta zavezana je za plačilo zajamčene meniške valute in torej tudi zavezana za plačilo meniškega zneska napram vsakemu sledečemu imetelju menice, proti kateremu rabiti sme take ugovore, katere ima neposredno proti njemu. Toženka pa ni navedla takega ugovora, kateri bi mogel dokazati, da njena zaveza izhajajoča iz podpisa menice proti tožitelju pravno ali dogovorno ne velja. Sploh ni trdila, da bi se bilo med njo in tožiteljem glede poroštva za trgovca Josipa E. sploh kaj dogovorilo o skupnem prevzetji poroštva in o pravnem razmerji, katero nastane iz tega med njima. Njen ugovor, da kot porok napram soporoku ni zavezana, ni utemeljen v tem slučaju, ker se opira tožiteljev zahtevk jedino le na meniško zavezo, katero je prevzela toženka. Sploh upravičen bi bil ta ugovor le, ako bi toženka mogla dokazati, da je ugasnila njena v menici osnovana zaveza proti tožitelju po nasprotnem dogovoru med njo in tožiteljem. Tega pa niti ne trdi. Tožitelju, kateri je plačal menico in s tem izpolnil svojo zavezo iz menice, odrekati se tudi ne more pravica, da uveljavi svoje pravice do povračila proti toženki, kot prednici in izdateljici menice. Radi tega moralo se je izreči, da velja plačilni nalog z dne 22. junija 1893, št. 5842, in se je moralo premeniti rzsodbo prvega sodišča, s katero se je ugodilo ugovorom.

Najvišje sodišče potrdilo je rzsodbo II. stopnje iz njenih razlogov z rzsodbo z dne 22. novembra 1893, št. 13602.

c) Sleherno predplačilo delnega zneska pogojene kupnine domneva se kot „ara“, izvzemši, če se je mej pogodnikoma posebej dogovorilo na plačilo iz družega naslova, kar pa mora dokazati toženec, katerega toži arodajalec na povrnitev dvojne are. — Arina določila obč. drž. zak. veljajo tudi za trgovska „fiksna opravila“.

Tožbenemu zahtevku glasečemu se: Toženec A. T. z Dvora dolžan je povrniti tožitelju J. K. s Seča aro, katero je dal tožitelj v svrhu pošiljatve 20 mrtvih prešičev v Lienz na Tirolskem, vsled ustne pogodbe, katera pa se po toženčevej krivdi ni izvršila, v podvojenem znesku 440 gld. po odštetih vrnenih 220 gld. v ostalem znesku 220 gld. v 14 dneh, da se izogne izvršilu — ugodilo je okrajno sodišče v Žužemberku z razsodbo z dne 14. avgusta 1893, št. 2274, a pogojno proti temu, da priseže tožitelj glavni prisegi:

I. Kolikor ve in se spominja, ni res, da bi se bila izročila zneska 200 gld. in 20 gld., plačana pri sklepu ustne pogodbe radi pošiljatve 20 mrtvih prešičev, na račun kupnine;

II. kolikor ve in se spominja, ni res, da bi se bil popolnoma zadovoljil s povrnitvijo arinega zneska 220 gld. brezpogojno, — iz le-teh

razlogov:

Obe stranki priznali sta ustno pogodbo, ki se je dogovorila začetkom meseca decembra 1892. leta, po kateri je bil zavezan toženec poslati tožitelju 40 mrtvih prešičev za dogovorjeno kupnino 37 kr. za *kg*. Dognano je, da je resnično izročil toženec 26 prešičev ter za-nje prejel kupnino 1000 gld.; priznalo se je tudi, da bi bil imel poslati toženec še 20 mrtvih prešičev, ter da je za-nje tudi uže prejel 220 goldinarjev; a prešičev ni izročil, pač pa povrnil znesek 220 gld. tožitelju. Tožitelj zahteva dvojno aro, odnosno odštévši povrneni delni znesek 220 gld. še ostanek v istem znesku. A toženec zanika to obvezanost, ker baje ni prejel zneska 220 gld. kot aro, temveč »na kup«, na račun kupnine; kajti pogodba se je razrušila brez toženčevej krivde, ter se je baje tožitelj zadovoljil brezpogojno s povrnenim zneskom 220 gld. Po §-u 908. obč. drž. zak. se smatra to, kar se o sklepu pogodbe da, če se ni kaj posebnega dogovorilo, le kot znamenje, da se je sklenila pogodba, ali

pa kot zavarovanje, da se bode izpolnila pogodba, ter se imenuje ara. Toženec se res zagovarja s takšnim posebnim dogovorom, češ, da se mu ni plačal znesek 220 gld. kot ara, temveč na račun kupnine, ponudivši v dokaz glavno tajilno vračljivo prisego, katero je vsprejel tožitelj. Sicer je tožitelj v dokaz plačila kot are skliceval se na priče, a brezuspešno: kajti od zaslišanih prič A., B. in C. je sicer potrdila slednja arino plačilo, a ne za prepirno število 20 komadov, temveč za drugih 26 prešičev; prvi dve priči pa se ne spominjata, da se bi bila pri plačilu rabila beseda »ara« ali kak dogovor smerujoč na aro. Radi tega razsodilo se je na glavno prisego. Pritrditi pa mora sodišče, da se vsled toženčeve krivde pogodba ni izvršila; kajti priznal je toženec, da se je bil zavezal poslati tožitelju 20 mrtvih prešičev po 37 kr. *kg* v Lienz na Tirolsko najdlje do 19. decembra 1892. l., in sicer izročiti je na ta način, da bo teh 20 komadov pripeljal ali pripeljati dal do 12. decembra 1892. l. na železnični kolodvor v Ljubljani, kar je itak jasno tudi iz toženčeve brzojavke z dne 12. decembra 1892. l.¹⁾ Sicer je toženec dobro vedel, da se morajo poslati prešiči v Lienz na Tirolsko, tudi če ne bi bil prisoten tamkaj tožitelj v svrhu vsprejema; sploh pa ne trdi nobena stranka, da bi bil moral prisoten biti tožitelj tamkaj v to svrho, ker ni bilo nikakega takšnega dogovora. Tudi pismo tožiteljevo poslano tožencu — datovano z dne 8. decembra 1892. l.²⁾ se ne da tolmačiti v toženčevo korist, češ, da bi bil vsled pisma odvezan toženec zaveze: kajti sam je pojasnil z brzojavko, katero je oddal dne 19. decembra 1892. l.³⁾, da se je čutil obvezanega, temveč, ker se po pismu ni čisto nič izpremenil rok za pošiljatev prešičev. Tožitelj zanikal je nadalje, da bi se bil zadovoljil s povrnjenim arinim zneskom 220 gld. ponudivši dokaz s pričó

1) Brzojavka glasi se: 19 prešičev zaklal. Odgovori: kam naj jih pošljem?

T. Dvór.

2) Le-to pismo slove: »V Lienz-u dne 8. decembra 1892. Gospodu A. T. Javim Ti, da so prešiči tu na Tirolskem jako ceni; raje bi videl, da mi pošlješ menj kot 20 prešičev, a nikakor ne večjega števila. Pošlji mi blago po dogovoru Prešičev dolgonogatih ne jemljem po nobenej ceni; prešiči naj se dobro osnažijo. Od tega ponedeljka čez osem dni računši morajo se prešiči zaklati in morajo biti zjutraj uže zloženi v Ljubljani. Gledé pošiljatve: čas navaden za sejme, v Lienz na Tirolsko.«

J. K.

3) Ta brzojavka glasi se: Prešiče prodal. Nisem imel naslova, kam naj bi jih bil poslal.

T.

D. in dopolnilno prisego, vrhu tega pa glavno prisego, da je povrnitev zneska 220 gld. vzel le na račun podvojene are. A priča D. ni potrdila te trditve tožiteljeve, dasiravno je izpovedala o tožitelji, da se je bil slednji o priliki povrnitve zneska po priči D. izjavil: sedaj pa moram nastopiti pot tožbe. Dopustiti ni bilo torej dopolnilne prisega, temveč je bilo razsoditi na glavno zanikavno prisego.

Proti tej razsodbi pritožil se je le toženec, a apelacijo zavrnilo je višje deželno sodišče v Gradci z naredbo z dne 21. septembra 1893, št. 9141 ter določilo navzlic temu, da je bil nastopil tožitelj uže prisego nov rok za priseganje: z 14 dnevi računši od dneva, ko bi se vročila druga razsodba tožitelju.

Razlogi:

Nedvomno je predležea pogodba na tožiteljevi strani trgovsko opravilo in sicer fiksno opravilo, kajti uže njena podstava, blagó (prešiči) smeri na to. Po členu 285. trg. zak. pa se ni razveljavilo določilo §-a 908. obč. drž. zak., katero daje v slučajih, ako je jeden pogodnikov kriv, da se ne izpolni pogodba, — pravico nekrivemu pogodniku, obdržati prejeta aro, ali pa podvojeno aro nazaj tirjati. Kakor priznано, plačal se je znesek 220 gld. o sklepanji pogodbe na drugo pošiljatev prešičev; ako se ni kaj drugzega posebej dogovorilo, se ima smatrati to plačilo kot ara. Sicer zanika toženec, da bi se bil plačal oni znesek kot ara, trdèè da se mu je le dal na račun kupnine. Ali takšnega posebnega dogovora ni bilo, ga tudi toženec ne trdi, niti ne poskuša dokazati. Radi tega je bilo tudi odveč, razsoditi na kako prisego, ker se smatra zgornje plačilo itak uže kot ara v zakonitem smislu; z druge strani ni bila prisega primerna gledé na § 203. o. s. r. ker ne vsebuje dejstva. Razmotrivanje, ali je vsprejel tožitelj po priči D. od toženca mu vrneni znesek 220 gld. nepogojno, je nepomembno, ker se ne more smatrati tožitelja obvezanega, izjaviti se priči D. o tem z izrekom, kateri bi ga mogel obvezati napram tožencu. Jedro predležee pravde leží pač v tem, ali je toženec kriv, da se pošiljatev ni izvršila, ali nekriv? Trditi se pa mora, da je kriv. Kajti toženec skuša dokazati s tožiteljevim pismom z dne 8. decembra 1892. l., da je predrugáčil tožitelj ž njim prvotni dogovor, po katerem bi se bilo za-

klati moralo 11. decembra 1892. l. naročenih 20 prešičev, a 12. decembra 1892. l. oddati jih na Ljubljanski kolodvor, od koder bi se odposlali v Lienz na Tirolsko. Vsled onega pisma pa je bil baje toženec obvezan prešiče zaklati še le 19. decembra 1892. l. A toženec napačno tolmači pismo: kajti le-to spisalo se je v četrtek 8. decembra 1892. l. Če veli tožitelj: »zakolji prešiče od tega ponedeljka računši čez 8 dnij«, mora se jemati le ponedeljek v tednu v poštev, to pa je 5. decembra 1892. l., ne pa prihodnji ponedeljek (12. decembra 1892. l.), kajti v tem slučaju rabil bi se bil sigurno izraz: »od prihodnjega ponedeljka čez osem dnij«. Pismo z dne 8. decembra 1892. l. torej ni predrugáčilo prvotne pogodbe; naj se suče na desno ali na levo, pokaže se vedno le ponedeljek 12. decembra 1892. l. kot oni dan, katerega bi se bili imeli zložiti prešiči na Ljubljanskem kolodvoru za odpošiljatev v Lienz. A o tem tudi toženec ni nikdar dvomil. To dokazuje njegova brzojavka z dne 12. decembra 1892. l., s katero javi tožitelju, da je zaklal 19 prešičev, prosèč ga za odgovor, kam naj se pošljejo prešiči. A to brzojavno vprašanje je bilo odveč, kajti iz pisma, poslanega mu dne 8. decembra 1892. l. posneti je moral, kam naj odpošlje prešiče, sicer pa je kaj dobro vedel tožiteljevo bivališče, kateremu brzojavi dne 19. decembra 1892. l., da je sedaj uže prodal prešiče! Sodišče bi bilo moralo torej ugoditi tožbenej zahtevi nepogojno brez sleherne prisege; a ker se ni pritožil tožitelj zoper nalaganje priseg, se je potrdila rabsodba prvega sodišča.

Ničnostno pritožbo spojeno z izvanredno revizijo je odbilo najvišje sodišče na Dunaji z naredbo z dne 28. novembra 1893, št. 13603: uvažujè, da trdi sicer toženec, da se je zgodila ničnost s tem, da je višje sodišče odredilo nov rok v svrhu položitve prisege; ali toženec ni stavil nobenega predloga v tem oziru, temveč izpodbijal je le rabsodbo višjega sodišča, češ da ni utemeljena na stvarnej podstavi, da dejstva, na katera se opira, niso resnična, zaključki obèh nižjih instanc napačni. Toženec zahteva tudi, naj se ponovi razprava ali popolni, naj se odbije tožba ali pogojno ali nepogojno. A iz vsega tega sledi, da je pritožba v resnici le revizija, nedopustna po določilih §-a 5 I. dv. dekr. z dne 24. oktobra 1845, št. 9069. z. j. z., ter se je morala radi tega odkloniti.

Dr. B.

d) Ugovor naturalnega priposestovanja proti zemljeknjižnemu lastniku je dopustljiv. — „Mala fides“ pri priposestovanji. — Domneva govori za „bona fides“.

Mestno del. okr. sodišče v Novem mestu je v pravdi cerkve sv. Urha v Ž. proti Jožetu K. iz Ž. radi priznanja lastninske pravice do parc. št. 1 in 432 kat. obč. Ž. z razsodbo z dne 8. aprila 1892, št. 3372 po rednem ustnem postopanju tožbeni zahtevek odbilo iz sledečih

r a z l o g o v :

Po zemljeknjižnem izpisu vknjižena je na zemljišči vlož. št. 269 kat. obč. Ž. lastninska pravica za cerkev sv. Urha v Ž. K temu zemljišču spadata stavbišče parc. št. 1 in pa vrt parc. št. 435. Obe ti dve parceli, kateri sta v starem katastru zaznamovani kot stavbišče parc. št. 431 ter 432 in se gledé obsega s temi ujemata, poseduje po izpisih iz nastavka o meri in precenitvi starega katastra cerkev sv. Urha v Ž. kot pašnik parc. št. 431, travnik parc. št. 432 in stavbišče parc. št. 1, odkar obstoji kataster. Tega ne zanika toženec, dasi ugovarja, da sta se ti parceli po pomoti vsprejeli v zemljeknjižno mapo in pa v stari kataster, na kar se pa ni ozirati gledé na to, da bi toženec moral pomoto katastru kot javni listini dokazati, da pa za to ni ponudil nobenega dokaza. Tožiteljica trdi, da sta se prepirnii parceli od oskrbnitstva cerkve sv. Urha v Ž. uže od pamtiveka prepuščali dotičnim cerkovnikom te cerkve v užitek mesto plačila za njih cerkovniška opravila. Cerkovnik je bil pri tej cerkvi od l. 1838. do l. 1875. Anton K., oče toženčev, in od l. 1875. do konca l. 1882. toženec sam. Oba uživala sta za to omenjeni parceli. Sedaj si pa toženec prilastuje kos stavbišča parc. št. 1 s 184[□] površine in kos vrta parc. št. 432 s 64[□] površine in sicer s tem, da na teh parcelnih kosih travo in otavo kosi, živino pase in vse druge koristi uživa. Toženec priznava, da je bil njegov oče Anton K. mlajši cerkovnik pri omenjeni cerkvi od l. 1838. do l. 1875., da je po njegovi smrti on sam — toženec — to službo opravljal do konca l. 1883., pripozna tudi, da prepirna dela parcel poseduje in uživa v površini od tožiteljice navedeni, zanika pa, da bi bila njegov oče in on v svoji lastnosti kot cerkovnika uživala prepirna predmeta kot plačilo za cerkovniška opravila, ter se sklicuje na priposestovanje lastninske pravice. Za

razsojo te pravde merodajno je vprašanje, jeli so na strani toženčevi potrebščine priposestovanja ali ne. Po priznanji tožiteljičinem in po izpovedbah šesterih prič dokazano je, da je toženec Jože K., ako vračuni čas svojega prednika Antona K. ml., čegar posestvo je z izročilno pogodbo z dne 9. januarija 1873. l. po singularni sukcesiji prevzel, izvrševal od l. 1838. naprej na prepirnih delih parcel posestna dejanja. Dve priči potrdili sta pa tudi, da je uže posestni prednik Antona K., toženčev stari oče, Anton K. starši, prepirna predmeta posedoval in užival še pred letom 1838. Za priposestovanje potrebni čas §-a 1472. in 1493. obč. drž. zak. je torej dokazan, ter je le vprašanje, je-li so dane tudi druge posest zadevajoče potrebščine in če priposestovanja ne ovira tožiteljičina trditev, da sta toženec in njegov oče na prepirnih predmetih imela samo užitek.

Priče Martin Š., Miha B., Jernej B., Tomaž K. in France B. sicer trdé, da sta imela toženec in njegov oče Anton K. ml. na prepirnih parcelnih delih le užitek in sicer kot plačo za cerkovniška opravila, toda te priče ne vedo ničesar iz lastne neposredne vednosti, ampak le, kar so slišale govoriti. Pričevanje takih prič je pa gledé na to, da se jim to, kar so slišale, ni povedalo z dolžnostjo povedati resnico, prenezanesljiv indic, da bi se mu mogla pripisati kaka dokazilna moč. Tudi okolščina, katero sta navedli dve priči, da je toženec leta 1884., ko je bil odpuščen iz cerkovniške službe, Tomaža K., ki je stopil na njegovo mesto kot cerkovník, prosil, da bi mu dovolil na prepirnem delu vrta parc. št. 432 kapus nasaditi, na kar mu je Tomaž K. prepustil zahtevani parcelni del v rabo, ne zadostuje, da bi se mogla navedena tožiteljičina trditev smatrati kot dognano. Dasi sta to okolščino svedoka soglasno potrdila, tega vender ni smatrati izvensodnim priznanjem v smislu §-a 110. o. s. r., kajti po tej določbi zahteva se, da se priznanje stori na vprašanje koga, o katerem priznalec ve, da mu je na tem, da izvé resnico, tega pa ni v predležem slučaju. Toženec ni priznal na nobeno tako vprašanje, še manj je pa imel »animus confitendi« t. j. voljo kaj priznati, da bi tožiteljica imela formalen dokaz v rokah. Pa tudi, če bi bilo omenjeno okolščino smatrati izvensodnim priznanjem in bi bil toženec tožiteljičino pravico priznal, vender ne bi moglo tako priznanje, ker se je storilo l. 1884., torej po preteku z letom 1838. začete in 1879. leta uže pretekle pripo-

sestovalne dobe na noben način pretrgati že končanega priposestovanja. Tako priznanje se pa v predležem slučaju tudi ne bi moglo smatrati kot odpoved priposestovanja, ampak le, da se je storilo iz pomote v pravu. Tožiteljci se torej ni posrečilo dokazati s svojo na določbo §-a 1462. obč. drž. zak. opirajočo se trditev, da sta že toženec in njegov prednik Anton K. prepirna parcelna dela imela le v užitek mesto plače za cerkovniška opravila. Ker pa tožiteljica nepoštenosti v posesti toženčevi, kakor tudi v posesti Antona K., ni dokazala, so vse posest zadevajoče potrebščine priposestovanja na strani toženčevi, ter je toženec dokazal priposestovanje prepirnih parcelnih delov. Tožbeni zahtevek moral se je torej odbiti.

Višje deželno sodišče v Gr. je z razsodbo z dne 13. oktobra 1892, št. 8107 razsodbo prve instance premenilo ter tožbenemu zahtevku ugodilo iz sledečih

r a z l o g o v :

Kedor opira priposestovanje na čas 30 ali 40 let, mu ni treba navesti postavnega naslova. Če se pa proti njemu dokaže nepoštenost v posesti, izključi to tudi v daljšem času vsako priposestovanje. V tem stavku §-a 1377. obč. drž. zak. je najti razsojo predležeče pravde. Toženec dognal je sicer po pričah, da so on in njegovi posestni predniki neprenehoma posedovali prepirna parcelna dela več, kakor 40 let. Po prej omenjeni določbi obč. drž. zak. tožencu ni treba dokazati pravnega naslova. Vkljub temu stvarna posest ni sposobna za priposestovanje tedaj, ako se dokaže, da je toženec, oziroma da so tudi njegovi posestni predniki vedeli, da jim manjka pravni naslov do lastninske pravice. Tak dokaz se pa naravno ne more doprinesti neposredno, dovolj je, da se dokažejo okolščine, iz katerih se more sklepati na »mala fides« v posesti. V tem oziru omeniti je najprej, da toženec proti neprepirni okolščini, da je cerkev sv. Urha v Ž. zemljeknjižna lastnica prepirnih parcel v celem obsegu kakor tudi gledé posameznih delov, ničesar drugega ne ugovarja, kakor da sta zemljeknjižna mapa in kataster po pomoti, oziroma nepravilno sestavljena ter da spadata prepirna parcelna dela k stavbišču parc. št. 2, pravi pa tudi takoj, da te trditve ne more dokazati. Dalje je v pošteev vzeti iz vsega pravnega obsega razvidna bistvena okolščina, da so bili toženec, njegov oče in stari oče, ki so prepirna parcelna dela posedo-

vali in uživali nastavljeni pri cerkvi sv. Urha v Ž. kot cerkovniki, ter da so se vršila takoj, ko je toženec pustil cerkovniško službo, gledé daljnjega užitka prepirnih parcelnih delov pogajanja. Posebno važna je v tem oziru po več pričah potrjena okolščina, da je toženec leta 1884., ko je prepustil cerkovništvo Tomažu K., od njega si izprosil dovoljenja, da sme na prepirnem vrtu, katerega je prej užival, nasaditi kapus, kar se mu je dovolilo proti temu, da pomaga pri cerkovniških opravilih. Toženec prizna tudi sam, da se je izjavil leta 1888. proti župniku Antonu K-u in cerkvenemu ključarju Tomažu K., da je pripravljen cerkvi odstopiti kje drugje kak del svojega zemljišča za prepirna parcelna dela, katera neobhodno potrebuje. Če se uže iz teh po preteku časa priposestovanja pripevitivših se okolščin more sklepati na mnenje, katero so toženec in njegovi posestni predniki imeli gledé pravne podlage njih posesti, se more to še z večjo gotovostjo sklepati iz okolščin, katere so priče potrdile in ki sezajo v preteklost. Priče Martin Š., Miha B. in Jernej B. so izpovedali, da se je vedno in splošno govorilo, da sta toženec Jože K. in njegov oče Anton K. užitek prepirnih parcelnih delov imela le kot plačo za cerkovniška opravila. Priči Jernej D. in Tomaž K. sta celo potrdila, da se je toženec sam tako izrazil. Konečno navedel je priča France V., da je večkrat celo slišal, da sta prepirna parcelna dela cerkvena last. Za dognano je torej smatrati, da toženec in njegovi posestni predniki niso nikoli svoje posesti na prepirnih zemljiščih smatrali kot lastninsko posest, ampak so dobro vedeli, da sta se jim ista dala le v užitek, da so jih torej posedovali na tak način in na taki podlagi, ki nikakor ni sposobna, da bi je mogli priposestovati (§-a 1462. in 1477. obč. drž. zak.) Tožbeni zahtevak je torej utemeljen in se mu je moralo ugoditi.

Najvišje sodišče premenilo je z razsodbo z dne 7. februvarija 1893. št. 1001 razsodbo druge instance in odobrilo prvosodno razsodbo.

R a z l o g i :

Tožencev ugovor, da je na podlagi naturalne posesti priposestoval lastninsko pravico, dopustljiv je z ozirom na določbo §-a 1498. obč. drž. zak.

Oba nižja sodišča sta stvarno smatrala dognanim, da sta toženec in oziroma njegov pravni prednik Jože K. od tožiteljice vindikovana zemljiška kosa uživala do 1893. leta 40 in več let nepre-

nehoma in neomejeno. Postavnost te posesti nima dokazati toženec, pač pa bi dokaz nepoštenosti izključil priposestovanje. Ta dokaz doprinesiti je pa tožiteljčina naloga (§ 1477. obč. drž. zak.) V tem oziru trdi sicer tožiteljica, da sta toženec in njegov oče prepirna parcelna kosa kot užitek imela mesto plačila za cerkveniška opravila. Tožiteljica pa ni dokazala, da bi obstalo tako razmerje, ki bi vender le moralo imeti za podlago službeno pogodbo, ker se to, kar morajo od nje navedene priče izpovedati, opira le na neodločilno govorico ljudij. Gre torej le zato, če so, ne gledé na ta za izključenje priposestovanja merodajen direkten dokaz, okolščine dognane, iz katerih se bi indirektno moglo sklepati, da sta toženec in njegov pravni prednik kako posestno razmerje, ki po §-u 1462. obč. drž. zak. ovira priposestovanje, odločno priznala. Ta dokaz, ki se ujema z v § u 1377. navedenim dokazom nepoštenosti (§ 319. ibid.), skušala je druga instanca izvajati iz različnih v pravdi deloma priznanih izjav toženca in njegovega prednika Antona K. Temu se pa ne more pritrčiti. Po §-u 338. obč. drž. zak. govori domneva za poštenost posesti. Ta domneva je v predležčem slučaju tembolj odločilna, ker se ni dalo dognati, da bi bil oskrbnik cerkvenega premoženja sploh kedaj kaj ukrenil, kar bi nasproti 40letni naturalni posesti kazalo na pravice lastnika. Iz zemljeknjižnega izpisa razvidno je marveč, da se je cerkveni posestni stan brez ozira na obstanek stare zemljiške knjige še le na podlagi poizvedovalnega zapisnika z dne 22. februvarija 1885. leta vpisal v zemljiško knjigo. Če se uvažuje, da tožiteljica ne zahteva celih v katastralno podobo parcel št. 1 in 432 spadajočih zemljišč, ampak le določna majhna kosca, ki sta, kakor kaže mapa, vsaj deloma združena z neprepirnim zemljiščem toženčevim, če se dalje uvažuje, da se meje med toženčevim posestvom in cerkvenim zemljiščem niso nikdar določile, kakor to sledi iz izpovedbe priče Mihe B., da so se torej kot cerkvenikovi dohodki tudi druga sedaj neprepirna zemljišča uživala, da nedostaje vsake zanesljive podlage za pravo presojo onih izjav toženčevih in njegovega očeta, iz katerih bi se mogla sklepati vednost o nepoštenosti posesti, in če se uvažuje, da tožiteljica v tožbi trdi, da se je službeno razmerje baje začelo l. 1838., dočim je iz izpovedeb prič razvidno, da so prepirni svet posestniki sosednega zemljišča t. j. rodbina toženčeva, uže prej uživali, ne morejo one raznovrstne izjave in omembe, katere poudarjajo razlogi druge instance, kakor

tudi ne ona opazka toženčeva, ki je merila na to, da bi se rad z dobra poravnal, zadoščati, da bi se mogel v §-u 1477. obč. drž. zak. zahtevani dokaz o nepoštenosti v posesti oziroma o samolastni premembi naslova posesti smatrati doprinešenim. Radi tega pa je razsodba prvega sodnika postavno in stvarno utemeljena.

H. Sturm.

e) Pristojnost mestno delegovanih okraj. sodišč za proti tožbe.

Julijana F., posestnica v Kurji vasi, vložila je kot pravna naslednica Matije Z. proti ml. Ludoviku Z., posestniku v Kurji vasi, kojega zastopa Jakob Z., tovarniški uradnik v Admontu na Zgoranjem Štajerskem, pri m. del. okrajnem sodišči v Ljubljani tožbo radi plačila 850 gld. s pr. V tožbi poudarjala je tožiteljica sama, da je postavni zastopnik toženega ml. Ludovika Z. njegov oče Jakob Z., fabriški delavec v Admontu, in ima torej tudi ml. toženec postavno svoje bivališče v Admontu. Ker je pa ml. toženec po svojem očetu proti tožiteljici vložil pri m. del. okrajnem sodišči v Ljubljani tožbo radi 158 gld. 27 kr. s pr. in ker pravda o tej tožbi še ni končana, trdila je tožiteljica v svojej tožbi, da je m. del. okrajno sodišče Ljubljansko pristojno tudi za razsojo o njeni tožbi v smislu določila §-a 33. zak. z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. kot »forum reconventionis«. Proti tej tožbi ugovarjal je toženec nepristojnost m. del. okrajnega sodišča Ljubljanskega ter trdil, da dovoljuje § 33. civ. jur. n. le premembo krajne, nikakor pa ne stvarne kompetence. Za njegovo tožbo bilo je sicer m. del. okrajno sodišče Ljubljansko pristojno, ker znaša pravdni znesek le 158 gld. 27 kr.; nasprotno iztožuje pa tožiteljica znesek presegajoč 500 gld. in torej m. del. okrajno sodišče kot tako stvarno ni pristojno. V svojej repliki trdila je tožiteljica, da se protitožba le tedaj v smislu §-a 33. civ. jur. n. ne sme vlagati pri istem sodišči, če spada protitožba pred realno ali pa pred kako posebno kavzalno instancijo, česar pa v tem slučaju ni. Če je pa m. del. okrajno sodišče oddelek deželnega sodišča, se pa tožba tudi ne sme zavrniti, temveč mora se v smislu določila §-a 15. lit. a) civ. jur. n. odstopiti deželnemu sodišču. Toda tudi proti temu upiral se je toženec ter pristavil, da se m. del. okrajno sodišče v Ljubljani nikakor ne sme smatrati oddelkom deželnega sodišča Ljubljanskega.

Okrajno za m. del. sodišče Ljubljansko ugodilo je z rzsodbo z dne 28. februvarija 1893, št. 2877 toženčevemu ugovoru nepristojnosti ter vrnilo tožiteljci tožbo iz le-teh razlogov:

Toženec ugovarjal je nepristojnost tega sodišča. V tem oziru pripoveduje tožiteljica v svojej tožbi sama, da je postavni zastopnik ml. toženca njegov oče Jakob Z., tovarniški uradnik v Admontu na Zgornjem Štajerskem, in da ima torej ml. sin postavno svoje bivališče v Admontu, da je pa toženec po svojem očetu vložil pri tem sodišči proti tožiteljci tožbo radi 158 gld. 27 kr. s pr., o kateri še ni izešla pravomočna rzsodba, in da je torej to sodišče pristojno za njeno protitožbo. — § 33. zak. z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. dovoljuje sicer res, da se smejo vlagati protitožbe, tudi če nimajo s predmetom prve tožbe nobene zveze, dokler se o prvi tožbi ni pravomočno rzsodilo, pri istem sodišči, pri katerem se je vložila prva tožba. Nasprotno se pa v slučaji, če spada tožba ali protitožba po svojem predmetu k realnemu ali posebnemu predmetnemu sodišču, protitožba ne sme vsprejeti od istega sodnika. Pri tem določilo treba je pa uvaževati, da ono, oziroma § 31. in nasled. ustanavljajo le izjeme §-a 13. in nasled. kakor kažejo uže dotični nadpisi, oziroma izjeme principa §-a 13. jur. n., po katerem je vlagati redno vse tožbe pri tistem okrajnem sodišči ali pri tistem sodišči I. instance, v čegar okraji ima toženec za časa vložitve tožbe svoje redno bivališče. § 33. j. n. ustanavlja torej le izjemo gledé krajne pristojnosti. Po besedilu §-a 13. jur. n. razločujeta pa sledeča §-a 14. in 15. natanko, katere pravdne zadeve so se pridržale sodnim dvorom I. instance in gledé katerih pripada osebna podsodnost mestno delegovanim okrajnim sodiščem. Le-ta morejo namreč v okoliši sodnega dvora I. instance soditi le v pravdnih zadevah do najvišjega zneska 500 gld. Če omenja § 33. jur. n. v drugem oddelku le realno in posebno predmetno podsodnost kot izjeme z določilom, da se protitožba v slučaji, če spada tožba ali protitožba po njenem predmetu k jednemu ali drugemu teh sodišč, ne sme vsprejeti pri tistem sodniku, je to pripisovati temu, da more biti v konkretnih slučajih tudi sodišče tiste vrste realno ali posebno predmetno sodišče. V le-tem slučaji pa to sodišče po §-u 15. jur. n. sploh ni predmetno ali stvarno pristojno, in je bilo vsled tega ugoditi ugovoru nepristojnosti.

Tožiteljčino apelacijo zavrglo je višje deželno sodišče v Gradci z rzsodbo z dne 9. avgusta 1893, št. 5414.

Razlogi.

Za mesta delegovana okrajna sodišča imajo v smislu §-a 12. jur. n. in min. naredbe z dne 2. oktobra 1854, št 253. drž. zak. različen delokrog, kakor ravno delujejo v svojem ožjem ali širjem okoliši. Za okolico mesta, v katerem imajo svoj sedež, torej v svojem širjem okoliši, imajo mestno del. okrajna sodišča, kakor vsa druga okrajna sodišča polno osebno in realno podsodnost. V ožjem okoliši je pa njih kompetenca omejena na pravdne zadeve, katere omenjata §-a 15. in 55. jur. n. V prvi pravdi toženca proti tožiteljici radi 158 gld. 27 kr. delovalo je m. del. okrajno sodišče kot sodišče ožjega okoliša in se je torej smela sedanja tožiteljica, sklicevaje se na »forum reconventionis«, obrniti le na to sodišče. Vprašanje je torej le, če pristojna m. del. okrajnemu sodišču Ljubljanskemu v svojem ožjem okoliši radi tega širji delokrog, ker deluje kot »forum reconventionis«. To vprašanje zanikati se pa mora, kakor je to uže storilo prvo sodišče. Nič ne opravičuje namreč domnevka, da je hotel zakonodavec v slučajih protitožbe razširiti stvarno omejeni delokrog mestno del. okrajnih sodišč v svojem ožjem okoliši. Okolnost, da izključuje § 33. j. n. podsodnost protitožbe samo v slučajih, kadar spada sporna zadeva pred realno ali kavzalno sodišče, ne more se smatrati dokazom za tožiteljčino mnenje, ker se nanaša navedena določba na vsa sodišča, torej tudi na ona, katera imajo polno osebno sodnost in katera so torej, ako ne gre za realne in kavzalne tožbe, radi svoje v ostalem neomejene kompetence, v obče pristojna za vse protitožbe. Pri mestno del. okrajnih sodiščih ozirati se je pa pri protitožbah razun na realno in kavzalno sodnost tudi na občo stvarno kompetenco. Kjer slednje ni, tam je tudi ni za protitožbo. Določilo §-a 33. jur. n. dovoljuje namreč samo premembo krajne, nikakor pa ne stvarne podsodnosti. Tožba se pa tudi ni mogla odstopiti de želnemu sodišču Ljubljanskemu, ker je sodnost mestno del. okrajnega sodišča popolnoma samostojna, ker se je temu upiral toženec, ker se mora ravno razsoditi spor radi kompetence in ker se konečno določila §-a 15. lit. a) j. n., ker so izjemna določila, ne smejo analogno uporabljati na druge slučaje.

Kazensko pravo.

Tatvina ali zgolj zasebnopravna krivda.

V pravdi Josipa D. proti posestnikom iz V. bilo je pravomočno razsojeno, da slednji nimajo pravice, pasti svojih ovac na parceli, spadajoči k zemljišču Josipa D. Ker se Miha G. in Janez R. nista brigala za to sodbo, ampak sta tudi nadalje gonila svoje ovce na omenjeno parcelo, je iskal Josip D. pomoči pri civilnem sodniku, ob enem pa stvar ovadil tudi državnemu pravdništvu in s sodbo deželnega sodišča v Ljubljani z dne 4. oktobra 1893, št. 10 279. bila sta Miha G. in Janez R. kriva spoznana tatvine iz sledečih, stvarni položaj pojasnjujočih r a z l o g o v :

Posestniki iz V. pasli so v prejšnjih časih svoje ovce na parceli št. 1326 kat. obč. J., ki je pripisana v deželni deski graščini J. Ko je kupil l. 1886. Josip D. omenjeno graščino, je začel posestnikom iz V. pašo ubranjevati, ker v javni knjigi ni bila vpisana nobena služnost paše za omenjene posestnike. Slednji so ga zavoljo tega tožili zaradi motenja posesti in so s to tožbo tudi prodrli, na kar se je Josip D. poprijel redne pravde, v kateri je izešla sodba z dne 29. septembra 1891, št. 5960, potrjena s sodbo višjega deželnega sodišča v Gradci z dne 4. nov. 1891, št. 16.265. S tema sodbama je bilo pravnomočno razsojeno, da današnjima obtožencema, kakor tudi ostalim posestnikom iz V., ne pristoja na parceli št. 1326 kat. obč. J. nobena pašna pravica in bilo jim je prepovedano zanaprej izvrševati to pravico. Na podlagi priznanja obtožencev imelo je sodišče za dokazano, da njima je bila vsebina teh razsodb znana in da sta vkljub temu izvrševala pašno pravico na omenjeni parceli. Da sta obtoženca s tem zakrivila tatvino, o tem ne more biti dvoma. Okolnost, da je civilno sodišče uže vmes poseglo ter z izvršilom skušalo pridobiti svoji razsodbi veljavo in pokorščino, namreč nikakor ne more izključiti kazenskospodnega postopanja, ako ima dejanje, s katerim se storilec upira izreku civilnega sodnika, ob enem vse znake v kazenskem zakonu v misel vzetega kaznivega dejanja

Ničnostno pritožbo, katero sta oglasila obtoženca proti tej sodbi zavrnilo je kasacijsko sodišče s sodbo z dne 19. januarja 1894, št. 13582 bistveno iz sledečih r a z l o g o v :

Obtoženca naglašata pred vsem, da sta po razsodilih, izdanih v pravdi zaradi motenja posesti, bila v dejanski posesti pašne pravice. V redni pravdi njima je bila sicer ta pravica pravnomočno odsojena, toda s tem zadobil je po njunem mnenji Josip D. le pravico, odpraviti nju iz posesti pašne pravice, kar pa se do sedaj še ni zgodilo; v tistem času vsaj, ko se je dvignila obtožba, zavedna izvršilna prošnja Josipa D. še ni bila rešena, torej ni moči govoriti o tuji, v posesti drugega se nahajajoči stvari (ničnostni razlog §-a 281. št. 9. črka a) k. p. r.) To pa ni utemeljeno.

V dejanskem oziru naglašati treba pred vsem, da je prvo sodišče izrecno omenilo, da je tudi civilno sodišče zaradi dejanja, katero je predmet kazenskemu postopanju, dovolilo Josipu D. izvršilo. Res je tudi, kar omenja prvo sodišče, da izvršilo, katero je dovolilo civilno sodišče, ne more ovirati postopanja kazenskega sodišča. Neresnična je trditev ničnostne pritožbe, da bi bilo treba poprej izvršiti prisilno izvršilo, preden bi bilo moči kazenskosočno preganjati dejanje obtožencev. Pravna zmota je mnenje, da paša za obtoženca ni uže s pravnomočnima sodbama postala tuja stvar, ampak da je za to bilo še treba, da se njima po izvršilu odvzame paša. Ničnostna pritožba smatra torej pravno posest obtožencev, o kateri misli, da še obstoji, za enako stvarni posesti in si predstavlja izvršitev razsodbe nalik izvršitvi razsodbe, katera bi določala, da se izroči tožitelju kaka telesna stvar, v katerem slučaju bi zares prisilno izvršilo šlo na to, da se vzame prisojena stvar tožencu in izroči tožitelju (§ 305. obč. sod. r.). Pri tem pa sta pritožitelja popolnoma prezrla pravno kakovost razsodbe, za katero se tukaj gre. V ti razsodbi se naprvo priznava prosta lastnina tožiteljeva do parcele št. 1326 in nadalje se tožencem naročuje, da ne smejo motiti te lastninske pravice. S prvim stavkom razsodbe ustanovljen je za kazenskega sodnika bistven temelj, da je na parceli št. 1326 rastoča trava postala za tožence tuja stvar. Za to, da se ta del razsodbe uveljavi, ni bilo treba nobenega izvršila. Izvršilo je sploh bilo potrebno in mogoče le za slučaj, da so toženci prestopili v drugem stavku sodbe zadržano prepoved. Za ta slučaj morala se je sodnikova moč poprijeti prisilnih sredstev (§ 310. obč. sod. r.) na takov način, kot se po občnem sodnem redu sploh izsiljujejo dejanja in opustitve.

Po povedanem sta torej obtoženca nedvomno vzela tuje premakljive stvari iz posesti drugega in je povsem utemeljeno, da se dejanje kvalifikuje za tatvino.¹⁾

¹⁾ Jednako razsodilo je kasacijsko sodišče tudi v svojej razsodbi z dne 24. oktobra 1893, št. 12.416, katera se je priobčila tudi uradno v J. M. 965. Utemeljitev obeh razsodbe je v bistvu soglasna.

Iz upravne prakse.

K §-u 2. zakona z dne 30. marcija 1888, št. 33. drž. zak. o zavarovanji delavcev na slučaj bolezni in osobito o pomenu „stalna plača“.

Okrajna bolniška blagajna v Lj. pozvala je ravnateljstvo mestnega užitninskega zakupa, da zglati v smislu §-a 31. zakona z dne 30. marcija 1888, št. 33. drž. zak. o zavarovanji delavcev na slučaj bolezni vse svoje uradnike in služabnike v svrhu zavarovanja na slučaj bolezni. Ker se ravnateljstvo temu pozivu ni odzvalo, prosila je imenovana bolniška blagajna mestni magistrat v Lj. kot pristojno obrtno oblastvo, naj prisili ravnateljstvo v zavarovanje svojega objekta, odnosno, da odloči, ali je objekte, službujoče pri mestnem užitninskem zakupu, podvrženo zavarovanju na slučaj bolezni v smislu §-a 1. l. c. ali ne.

Prošnja okrajne bolniške blagajne izročila se je ravnateljstvu napominanega zakupa v izjavo in le-to poudarjalo je v svoji izjavi obrtnemu oblastvu, da mesto lj—sko pobira po svojih užitninskih organih poleg užitnine, katero ima v zakupu, tudi svoje davščine, in sicer: davek na žganje, tlakovine, štantnino in tržno pristojbino. Pobiranje teh davščin in užitnine vrši se v pokritje troškov mestne občine in v korist erara, torej splošno le v javno korist in zategadelj objekte, ki ima pri tem opraviti, ni podvrženo zavarovanju na slučaj bolezni, v smislu §-a 1. zak. z dne 30. marcija 1888, št. 33. drž. zak. Sicer so pa vsi užitninski organi, namreč pazniki, revidenti in mitničarji nameščeni s stalno plačo, katero dobivajo mesečno in katera se jim ne ustavi za bolezni, torej po §-u 2. l. c. nikakor niso podvrženi zavarovanju.

O tej izjavi obvestila se je bolniška blagajna, toda v svoji protiizjavi izrekla je le znova prošnjo, naj mestni magistrat razsodi o prepirnem vprašanji.

Mestni magistrat lj—ski je na to odločil, da mestna občina lj—ska ni dolžna zavarovati pri okrajni bolniški blagajni lj—ski na slučaj bolezni uradnikov in služabnikov svojih, ki imajo opravila pri mestnem užitninskem zakupu in pri pobiranju mestnih davščin, ker je smatrati užitninski zakup podjetjem mestne občine ljubljanske in ker so vsi uradniki in služabniki (pazniki, revidenti, mitničarji) nameščeni s stalno plačo, torej po §-u 2. zakona z dne 30. marcija 1888, šte. 33. drž. zak. niso podvrženi zavarovanju na slučaj bolezni.

Proti odločbi I. instancije vložila je okrajna bolniška blagajna rekurz na c. kr. deželno vlado v Lj. Le-ta je pa z odločbo z dne 11. septembra 1893, št. 10398 zavrnila rekurz in potrdila odločbo I. instancije, ker je potom zakupa po mestni občini lj—ski prevzeto pobiranje erarične užitnine, kakor tudi pobiranje lastnih davščin brez dvoma vršba mestne občine, ker se dalje ni oporekalo, da so organi, ki pobirajo užitnino in druge davščine, nameščeni s stalno plačo in je torej uporabljati § 2. zakona z dne 30. marcija 1888, št. 33. drž. zak.

V ministerskem rekurzu, kateri je blagajna vložila proti odločbi II. instancije, omenjala je, da se organi, pobirajoči užitnino in cestarino, ne morejo smatrati kot služabniki mestne občine nameščeni, s stalno plačo, ker jih sme ravnateljstvo brez vsake odpovedi odpušiti iz službe.

Vsled te navedbe odredilo je c. kr. ministerstvo za notranje zadeve, da je poizvedeti službinsko razmerje organov užitninskega zakupa. Po poizvedbah dognalo se je, da so napominani organi nameščeni z letnimi plačami 300 gld. do 600 gld., da se jim izplačujejo plače v mesečnih dekurzivnih obrokih in da velja za obe stranki (služabnika in gospodarja) 14dnevni napovedni rok. Vselej pa si ravnateljstvo pri vsprejemu v službo pridrži pravico, služabnika takoj (brez odpovedi) odpušiti, ako ga zasači pri nepoštenem dejanji. Če zbolí služabnik, izplačuje se mu plača tri mesece in še le četrti mesec se mu ustavi.

Z odločbo z dne 23. decembra 1893, št. 29916 je potem c. kr. ministerstvo za notranje zadeve rekurz okrajne bolniške blagajne zavrnilo ter potrdilo odločbi nižjih instanc iz razlogov navedenih v dotičnih odločbah.

—k.

Književna poročila.

Mjesečnik pravičnoga društva u Zagrebu prinaša v br. 1 za mesec januarij sledeči razpravi: Državo - pravni položaj monarka. Napisao dr. Hugo Štefanič. — Naobrazba praktičnih pravnika. — V br. 2 za mesec februarij nadaljuje se razprava dra. H. Štefaniča, ter priobčuje razpravica Št. Popoviča: Ima li mjesta preboju parbenih troškova, kad sudbeni stol riešava žalbu ništovnu po §-u 66. zak. od 8. svibnja 1890. o postupku u slučajevih smetanja posjeda? V tej številki natisnjena je tudi še razprava dra. J. Zaharja: Pristojbe, za koje odvjjetnik jamčiti mora.

Pandekte Henrika Dernburga. — Preveo dr. Lazo Kostić. Prvi snop. — U Zagrebu. 1893. — Ta knjiga je ravnokar izešla kot V. zvevek znanstvene knjižnice, katero izdaje kr. hrv. slav. dalm. zemalj. vlada.

Le statut de Raguse. Codification insedite du XIII. siècle, par V. Bogišić. — Paris. 1894. — 8°. 44.

Studie über den Theilbau in der Landwirtschaft, besonders in Dalmatien. Dr. Vladimir Pappafava. — Innsbruck. 1894.

Unternehmer und Unternehmergewinn. Dr. A. Korner. — Na Dunaji. 1893. — Manz.

Die Intervention nach österr. Rechte. Dr. J. Eckstein. — Leipzig. 1893. — Dunker & Humblot.

Der Causalitätsbegriff in der Philosophie und im Strafrechte. Dr. R. Horn. — Leipzig. 1893. — Dunker & Humblot.

Civilprocessuale Grundsätze. Studie zu dem österr. Regierungsentwurfe einer C. P. O. vom Jahre 1893. Dr. S. Kornfeld. — Leipzig. 1893.

Lehrbuch des katholischen Kirchenrechts mit besonderer Berücksichtigung der particulären Gestaltung desselben in Oesterreich. Dr. C. Gross. — Na Dunaji. 1894. — Manz. — 8°. XII in 426 str. Cena 6 gld. 50 kr.

Das Kirchenpatronatsrecht und seine Entwicklung in Oesterreich. Dr. L. Wahrmund. — Na Dunaji. 1894. — Alf. Hölder. — 8°. Str. 184. Cena 2 gld.

Commentar zum allg. Handelsgesetzbuche. Dr. H. Staub. — Berlin. 1893. — J. J. Heine.

Handeln auf eigene Gefahr. Ein Beitrag zur Lehre vom Schadenersatz. II. natis. — Dr. J. Unger. — Jena. 1893. — G. Fischer.

Sammlung der civilrechtlichen Entscheidungen des obersten Gerichtshofes. Pfaff, Schey und Krupskry. — 27. knjiga. — Na Dunaji. 1893. — Manz. — 928 str. Cena 6 gld.

Das Executionsverfahren gegen Gemeinden mit besonderer Rücksicht auf die österr. Gesetzesvorlage. Dr. F. Meili. — Na Dunaji. 1893. — 33 str.

Vereinigung und Trennung von Gemeinden. Dr. C. Brochauer. — Na Dunaji. 1893. — Manz. — 144 str.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. marcija 1894.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Ker se je gospod dr. Viktor Supan za nekoliko mesecev preselil iz Ljubljane v Trst, izstopti je moral začasno iz odgovornega uredništva našega lista.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: predsednikom okrožnega sodišča v Rovinji deželnega sodišča svetnik v Trstu A. Tuschar; sodni pristav deželnega sodišča v Trstu D. Harabaglia okrajnim sodnikom v Poreču; pristavom pri okrožnem sodišči v Gorici R. Musina, sodni pristav v Ajdovščini, pristavom pri okrožnem sodišči v Rovinji dr. A. Bazzelatti, sodni pristav v Pazinu; sodnimi pristavi avskultanti: R. Pistoignig za Pazin, dr. A. Signori za Pulj, G. Parisini za Trst, dr. A. Giacomelli za Pazin in dr. Hugon Pangrazi za Tolmin; pravni praktikant pri deželnem sodišči v Ljubljani Fran Regally avskultantom za Kranjsko; avskultanti za Primorsko pravni praktikanti: dr. Karol Garavini, Peter Pinancig, Ivan Dougan, dr. Viktor Cesciutti in O. Brelich; poštnim komisarjem v Inomstu poštni koncipist Henrik Hofer v Trstu; poštnimi koncipisti v Trstu praktikanti: K. Seitner, Fr. Vidmar, dr. T. Sweceny in R. Czarda; poštnim praktikantom v Trstu dr. Ivan Slejko. — Premeščeni so: sodni pristavi: Jos. Platzler iz Pulja v Sežano, dr. Henrik Tuma iz Tolmina v Ajdovščino, prideljen pa okrožnemu sodišču v Gorici, N. Milinovich iz Pazina v Koper; poštni komisar dr. Hugon Micula iz Zadra v Trst; poštni praktikant Julij Frank iz Spljeta v Opatijo. — Umirovljen je sodni pristav v Ptuji Ivan Langerholz. — Notar v Senožečah Gustav Omaha n premeščen je v Postojino.

— (Umrl) je dne 4. marcija t. l. v Škofji Loki c. kr. avskultant Makso Logar. Pokojnik služboval je kot kazenski sodnik v Ilirski Bistrici, Radovljici in Škofji Loki ter bil kot vesten in uzoren sodnik z obilim znanjem in kot iskren rodoljub povsod priljubljen. Tudi našemu listu bil je pokojnik zvest in marljiv sotrudnik ter bi bil brezdvomno postal odličen član slovenskega pravnštva, da ga ni prerano dohitela smrt. N. v m. p.!

— (Novi kazenski zakon) prišel je v razgovor v poslanski zbornici. Gledé posvetovanja o njem vsprejela je zbornica predlog odsekov, da se ima vršiti skrajšano. Vsi predlogi in dodatki oglasiti se morajo uže pri generalni debati. Posebna razprava in posebno glasovanje vršilo se bode le o paragrafih, gledé katerih so bile nasvetovane premembe. Če se premeni kak paragraf, odkazati ga je odseku, da premeni druge, ž njim v zvezi stoječe določbe. — V gosposki zbornici prišel je pa v razgovor načrt zakona o opravilih na obroke.

Pregled pravosodstva.

236. Očetova pravica, zahtevati na podlagi izročilne pogodbe, da mu „po potrebi“ obdelujejo otroci njegova polja, pristoja le prvotnemu upravičencu ter se ne more odtujiti.

R. z dne 11. oktobra 1893, št. 9931. G. Z. št. 7 ex 1894.

237. Slučaj, omišljen v §-u 430. obč. drž. zak., provzroči nemogočnost, izpolniti pogodbo napram prvemu kupcu. Oškodovana stranka sme takoj vtožiti škodo.

R. z dne 6. oktobra 1893, št. 11095. J. B. št. 7 ex 1894.

238. V smislu §-a 836. obč. drž. zak. po sodniku imenovani oskrbnik vkupne lastnine smatrati se mora pooblaščenec solastnikov. O njegovih iz oskrbnišтва proti solastnikom nastalih tirjatvah razsojevati se more le potom redne pravde

O. z dne 29. novembra 1893, št. 13979. G. Z. št. 10 ex 1894.

239. Odškodnina za bolečine je odškodnina za telesne bolečine, pa tudi za moralčne muke. Moralčna muka je pa tudi skrb za lastno bodočnost ter za bodočnost rodbine. (§-a 1325. in 1326. obč. drž. zak.).

R. z dne 13. decembra 1893, št. 14254. J. M. 984. G. Z. št. 10 ex 1894.

240. Ne z zagotovitom poročstva (§. 1346. obč. drž. zak.) temveč šele s plačilom dolga zadobi porok tirjatev na povračilo proti glavnemu dolžniku (§ 1358. l. c.) — Tirjatev na povračilo se torej v konkurzu dolžnika ne more konpenzovati (§ 21. k. r.) — S tem, da porok v pokritje dolga da menico, ne plača, pač pa obljudi plačilo.

R. z dne 24. oktobra 1893, št. 11489. J. M. 969. G. Z. št. 10 ex 1894.

241. Po §-u 11. zak. z dne 25. julija 1871, št. 96. drž. zak. zadobe pri sestavi novih zemljiških knjig obstoječe vknjižbe, ki se v urejevalnem postopku niso izpodbijale moč zemljejknjižnih vknjižb. To pa ne velja samo gledé lastninske pole, ampak tudi gledé posestne pole. Tu navedeni deli so torej deli zemljejknjižnega vložka. V deželnih zakonih je odrejeno, da mora zaznamovanje zemljiških delov v zemljiški knjigi biti jednako katastralnim in katastralne mape. Te mape so torej bistveni del zemljiške knjige ter popolen dokaz obsega v posestni poli zaznamovanih zemljišč.

R. z dne 20. decembra 1893, št. 14740. G. Z. št. 9 ex 1894.

242. Vknjižba v zemljiški knjigi oziroma zaznamba v posestni poli sama na sebi ne zadostuje v dokaz lastninske pravice, ter ne more ubraniti dokaza boljše pravice naturalnega posestnika.

R. z dne 17. januarija 1894, št. 15141. J. B. št. 9 ex 1894.

243. Za zaznambo spornosti vknjižbe v smislu §-a 66. zemlj. zakona zadostuje trditev, da se je izvršila vknjižba vsled kaznivega dejanja ter dokaz vložene ovadbe, ni pa treba, da bi oni izvršil kaz. dejanje, oziroma se ga udeležil, v prid kateremu se je vknjižilo.

O. z dne 17. oktobra 1893, št. 12381. G. Z. št. 7 ex 1894.

244. Izvršilne prošnje, namenjene za izvršitev v javnih knjigah, morajo imeti vsaj zaznambo zemljišč v jeziku, običajnem pri rekvirovanem sodišči.

O. z dne 7. novembra 1893, št. 13100. G. Z. št. 8 ex 1894.

245. Predpis §-a 4. n. p. m. z dne 25. januarija 1850, št. 52. drž. z. se ni predrugačil po zakonu z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak.

R. z dne 31. avgusta 1893, št. 8442. G. Z. št. 3 ex 1894. J. M. 952.

246. V slučajih dvor. dek. z dne 4. junija 1789, št. 1015 f. z. j. z. nima toženec pravice, zahtevati povrnitev stroškov.

O. z dne 19. decembra 1893, št. 14733. J. B. št. 7 ex 1894.

247. Tudi inozemec, katerega bivališče je znano, je odsoten v smislu nar. fin. min. z dne 4. septembra 1852, št. 30830. Uradoma mu imenovani kurator je uže s tem prost pristojbin, ne da bi bilo treba mu tega posebej dovoliti.

O. z dne 19. decembra 1893, št. 14781. J. B. št. 9 ex 1894.

248. Izvršitelj dokazati mora, da se sme izvršencu po §-u 150. obč. drž. zak. na imetje njegovih otrok dovoljeni užitek bodisi povsem, ali vsaj deloma eksekvovati.

R. z dne 14. novembra 1893, št. 13362. G. Z. št. 10 ex 1894.

(Višje sodišče dovolilo je sekvestracijo z ozirom na dvor. dekr. z dne 29. majnika 1845, št. 889. z. j. z.)

249. Za pričetek eksekutivnega postopanja mora zasebna listina vsebovati „titulus debendi“.

O. z dne 10. januarija 1894, št. 194. J. B. št. 8 ex 1894.

250. Gostaščina in šolske doklade nimajo značaja občinskih doklad, katere je plačati od zemljišč. Pri razdelitvi skupila se torej ne morejo smatrati kot prednostne tirjatve.

O. z dne 30. avgusta 1893, št. 8890. G. Z. št. 4 ex 1894. J. M. 946.

251. V kolikor je treba omejitve prostosti v dovršenje družega delikta, se ne more dejanje kaznovati tudi po §-u 93. k. z.

R. z dne 11. novembra 1893, št. 9358. G. Z. št. 3 ex 1894.

252. V kolikor se zahteva za gradnjo stavbe konsenz, spada taisti med odredbe o javnih zadevah. (§-a 104. in 105. k. z.)

R. z dne 16. oktobra 1893, št. 8154. G. Z. št. 7 ex 1894.

253. Solastnik, kateremu se solastnina (§ 825. obč. drž. zak.) zaupa, zakrivi izneverjenje, če razpolaga z deleži solastnikov na način, ki je naveden v §-u 183. k. z.

R. z dne 21. oktobra 1893, št. 8860. G. Z. št. 9 ex 1894.

Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnik“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu I. zvezek.

Ta knjiga, katera se dobiva v „**Narodni tiskarni**“ in pri g. **A. Zagorjanu** velja 1 gld. 40 kr., po pošti sprejeta pa 1 gld. 50 kr.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 števil. 119 državnega zakonika
z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski
postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani.
Natisnila in založila „Národna Tiskarna“.

Dobiti je v „**Národni Tiskarni**“ v Ljubljani.
Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je
2 gld. 50 kr., za nečlane 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

